



## ראתה דם במי רגליים

### מקור הדין

#### 1. תלמוד בבלי מסכת נדה דף נט עמוד ב

מ/מתני'. האשה שהיא עושה צרכיה, וראתה דם. רבי מאיר אומר: אם עומדת - טמאה, ואם יושבת - טהורה. ר' יוסי אומר: בין כך ובין כך - טהורה.

איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל, ונמצא דם על המים, רבי יוסי - מטהר, ורבי שמעון - מטמא, שאין דרך האיש להוציא דם, אלא שחזקת דמים מן האשה.

גמ'. מאי שנא עומדת - דאמרין מי רגלים הדור למקור ואייתי דם, יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם! אמר שמואל: במזנקת, מזנקת נמי, דלמא בתר דתמו מיא אתא דם? אמר ר' אבא: ביושבת על שפת הספל, ומזנקת בתוך הספל, ונמצא דם בתוך הספל. דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא - על שפת הספל איבעי ליה לאשתכוחי. אמר שמואל, ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כר' יוסי. וכן אורי ליה רבי אבא לקלא: הלכה כרבי יוסי.

איש ואשה [וכו']. איבעיא להו: איש ואשה עומדין. מה לי א"ר מאיר? כי אמר רבי מאיר - בחד ספקא, אבל בספק ספקא - לא מטמא, או דלמא לא שנא? אמר ריש לקיש: היא היא, ממאי - מדלא קתני ר' מאיר ורבי יוסי מטהרין. א"ה, השתא רבי מאיר בספק ספקא מטמא, בחד ספקא מיבעיא? להודיעך כחו דרבי יוסי - דאפילו בחד ספקא מטהר. ואדמילגי בחד ספק - להודיעך כחו דר' יוסי, ליפלגו בספק ספקא - להודיעך כחו דר' מאיר! כח דהיתרא עדיף ליה. ור' יוחנן אמר: כי קאמר רבי מאיר - בחד ספקא. אבל בספק ספקא - לא אמר. אם כן, ליתני ר"מ ור' יוסי מטהרין! אין הכי נמי, ואידי דסליק מרבי יוסי - פתח בדרכי יוסי. **ורבי יוסי, בחד ספקא - מטהר, בספק ספקא מיבעיא? מהו דתימא: הני מיילי - דיעבד, אבל לכתחלה - לא, קא משמע לך.** תניא כוותיה דרבי יוחנן: איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל, ונמצא דם על המים - רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין, ור' שמעון מטמא. איבעיא להו: אשה יושבת, מה לי אמר רבי שמעון? כי אמר רבי שמעון - בעומדת, דדחיק לה עלמא, אבל יושבת - לא. או דלמא לא שנא? ת"ש, דתניא, יושבת תולה, עומדת - אינה תולה - דברי ר"מ, רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך - תולה. ר"ש אומר: בין כך ובין כך - אינה תולה. איבעיא להו: איש ואשה יושבין. מה לי א"ר שמעון? כי אמר רבי שמעון עומדת - דדחיק לה עלמא, ויושבת - דחד ספק, אבל בספק ספקא - לא אמר, או דלמא ל"ש? ת"ש: כיון דא"ר שמעון חזקת דמים מן האשה - ל"ש עומדין ולא שנא יושבין.

#### 2. תלמוד בבלי מסכת נדה דף יד עמוד א

דתינא: בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא, ולמחר מצאה עליו דם. רבי אומר טמאה משום נדה, ורבי חייא אמר טמאה משום כתם אמר לו ר' חייא: אי אתה מודה שצריכה כגריס ועוד? א"ל: אבל. אמר לו: א"כ, (אתה) אף אתה עשיתו כתם. ורבי סבר: בעינן כגריס ועוד - לאפוקי מדם מאכולת, וכיון דנפק לה מדם מאכולת - ודאי מגופה אתא. מאי לאו בזקנותו קאי? הא בילדותו - טימא משום

נדה! שמע מינה. משתבח ליה רבי לרבי ישמעאל ברבי יוסי ברבי חמא בר ביסא דאדם גדול הוא, אמר לו: לכשיבא לידך הביאהו לידך. כי אתא, א"ל: בעי מינאי מילתא, בעא מיניה: בדקה בעד שאינו בדוק לה, והניחתו בקופסא, ולמחר מצאה עליו דם, מהו? אמר לו: כדברי אבא אימא לך, או כדברי רבי אימא לך? א"ל: כדברי רבי אימא לי. אמר רבי ישמעאל: זהו שאומרין עליו דאדם גדול הוא? היאך מניחין דברי הרב ושומעין דברי התלמיד! ור' חמא בר ביסא סבר: רבי ריש מתיבא הוא, ושכיחי רבנן קמיה, ומחדדי שמעתתיה. מאי רבי ומאי רבי יוסי? אמר רב אדא בר מתנא: תנא רבי - מטמא, ורבי יוסי - מטהר. ואמר רבי זירא: כשטימא רבי - כר"מ, וכשטיהר רבי יוסי - לעצמו טיהר. דתניא, האשה שהיתה עושה צרכיה וראתה דם ר"מ אומר: אם עומדת - טמאה, אם יושבת - טהורה. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך טהורה. א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי: והא א"ר יוסי בר' חנינא כשטימא ר"מ לא טימא אלא משום כתם, ואילו רבי משום נדה קאמר! א"ל, אנן הכי קאמרין: כי איתמר ההיא - משום נדה איתמר.

#### 3. שולחן ערוך יורה דעה סימן קצא סעיף א

א. האשה שהשתינה מים ויצא דם עם מי רגליה, בין שהשתינה והיא עומדת, בין שהשתינה והיא יושבת, הרי זו טהורה. ואפילו הרגישה גופה ונודעזה, אינה חוששת, שהרגשת מי רגליה היא זו שאין מי רגלים מן החדר, ודם זה דם מכה הוא בחלחולת או בכוליא.

ב. הגה: וי"א דאין להתירה אלא ביושבת והשתינה, אבל בעומדת, אם מקלחת לתוך הספל ונמצא שם דם, טהורה. אבל אם שותתין על שפת הספל ונמצא שם דם, טמאה, דהואיל והמקור צר חוזרין למקור ומביאים דם, (הטור בשם הרא"ש).

ג. י"א דאפילו ביושבת אין להתיר אלא במקלחת ונמצא הדם תוך הספל, אבל על שפת הספל, טמאה. ובעומדת, בכל ענין, טמאה. (מרדכי ה"ג וב"י בשם הגהות מיימוני ור"ד וב"י סימן ק"צ וכן משמע מתשובת הר"ן ומהר"ם בתשובות סימן תר"ל ואגודה והגהת ש"ד בשם מהר"ט), והכי נהוג.

ודוקא כשנמצא הדם בספל שהיא משתנת שם לחוד, דידוע שהוא ממנה, אבל אם נמצא בספל שאיש ואשה מטילין שם מים, טהורה בכל ענין (טור ופוסקים מהש"ס). וכל זה אם נמצא דם במקרה, אבל אשה שרגילה לראות דם במי רגלים ומרגשת כאב בשעה שמטלת מים כגון החולי שקורין (האר"י וינ"ד), נראה דיש להתיר בכל ענין, דהא איכא ידיים מוכיחות שיש לה מכה המכאיב אותה בהטלת מי רגלים וממנו הדם יוצא. ואפילו אם מצאה דם אחר הטלת מי רגלים, כשמקנחת עצמה, טהורה, דמאחר דמרגשת כאב ואינה מוצאה דם רק אחר הטלת מי רגלים, ודאי דם מכה הוא, (בהגהת ש"ד בשם מהר"ל והוא בתשובת מהר"ל סימן ר"ג/קע"ג/שכ"כ בשם מהר"ש וב"י בשם אגור בשם מהר"ש).

ד. אך יש מחמירין שלא להתיר רק באשה שיש לה וסת להצריכה בדיקה (דעת מהר"ל שם), דהיינו קודם שתשתין, תבדוק עצמה היטב בחורין ובסדקין ואם לא תמצא דם תכניס מוך נקי על המקור בפנים, ותשתין ותקנח עצמה יפה ממי רגליה ותוציא המוך, אם נקיה היא הוכחה גדולה דאין הדם מן המקור, (שם ובמהר"י), והכי נהוג.

#### 4. שבט הלוי נדה עמוד ריה

האשה וכו' תנן בנדה נט האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם ר"מ אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה ופירשו בגמ' דבעומדת חיישינן דילמא הדור מי רגלים למקור ואיתו דם, דעמידה באשה הוי שלא כדרך. ומתוך שנדחק מקום ההטלה המ"ר חוזרים ועלולים להביא עמהם דם. ר' יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה.

איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים ר' יוסי מטהר דהוי ספק ספיקא דלמא מהאיש ואת"ל מהאשה דלמא מכה יש שם ובא עם המ"ר ולא מהמקור. ור"ש מטמא שאין דרך האיש להוציא דם אלא שחזקת דמים מן האשה. והיינו דאין זה ספק.

ובגמ' מקשינן לר"מ מאי שנא עומדת דאמרינן מ"ר הדור למקור ואיתו דם יושבת נמי נימא הכי דאי חיישינן לדבר רחוק כ"כ שהמ"ר יחזרו למקור הדם ה"נ ניהוש ביושבת. אמר שמואל במזנקת ופרש"י דבדרך כלל כשיושבת המ"ר מזנקים למרחוק בקילוח כדרכה ואינה דוחקת ואין מ"ר חוזרים אבל בעומדת אי אפשר לה לזנק. ואקשינן דבמזנקת נמי דלמא בתר דתמו מיא אתא דם א"ר אבא ביושבת על שפת הספל ומזנקת בתוך הספל ונמצא דם בתוך הספל דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא על שפת הספל איבעי ל' לאשתכוחי וכל זה דנו לר"מ אבל לענין הלכה א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי.

**ולשיטת רש"י והרמב"ם** פ"ה מאסו"ב הי"ז לדעת ר"מ עומדת טמאה בכל גוונא דבעומדת א"א לקלח ותמיד שותתת וכתבו הראשונים דתשיב תרתי לריעותא וביושבת הוי חדא לריעותא ור' יוסי מטהר אפילו בתרתי לריעותא שעומדת ושותתת וזו דעת המחבר.

**ובתוס' ורא"ש** הקשו דא"כ דכל עומדת היא שותתת אמאי חלקו בין עומדת ליושבת הא לפ"ז עיקר החילוק הוא בין מזנקת לשותתת ולכן פירשו דביושבת מטהר רק בתרתי לטיבותא, שגם מזנקת. ובעומדת מטמא אפילו במזנקת, שהוא חדא לטיבותא וחדא לגריעותא. ולפ"ז ר' יוסי דמטהר היינו במה שר"מ מטמא והיינו עומדת ומקלחת דהוי עכ"פ חדא לטיבותא אבל עומדת ושותתת דאיכא תרתי לריעותא דלא מיירי בזה ר"מ אין לנו ראי' שיטהר ר' יוסי ואפשר דגם להלכה דקיי"ל כר' יוסי טמאה בעומדת ושותתת וזו דעת ה"א הראשון ברמ"א.

**והשיטה הג' היא שיטת הר"ח** המובא בתוס' דף יד וכן דעת הרבה ראשונים דהא דא"ר יוסי בין כך וביי כך טהורה היינו בדיעבד ולטהרות אבל לבעלה אסורה דאע"ג דאינה טמאה נדה טמאה משום כתם, מהא דבדף יד מדמו בדיקת עד שאינו בדוק לאשה שעשתה צרכיה ועד דינו ככתם וטהורה רק ביושבת ומקלחת דאף ר"מ מטהר. ובאיש ובאשה שעשו צרכיהם מטהר ר' יוסי לגמרי וכדאיתא בגמ' דהקשו פשיטא ותימצו דמרישא הו"א הנ"מ דיעבד וקמ"ל אפילו לכתחילה וס"ל דדוקא הסיפא לכתחילה אבל הרישא באמת רק בדיעבד. כן פירש הש"ך סק"ג. וי"מ די"ל בלא זה דלכתחילה ודיעבד הכוונה לטהרות ומדייקים כר"ח דאי לבעלה לא שייך לומר לכתחילה ודיעבד אלא אסור ומוחר ולפירוש זה לדין ליתא להך מתניתין דהא לבעלה אסורה ורק באיש ואשה טהורה לגמרי וזו דעת וי"א השני ברמ"א.